

Zvláštnosti organizace spojení ve frontové operaci

Major Jiří Jíra,
major Josef Kmínek

Článek seznamuje čtenáře se spojovacími prostředky a útvary na stupni frontu a rozpracovává otázky plánování a organizace spojení (rádiového, linkového a pohyblivými pojítky) ve frontové operaci.

Spojení je ve frontových operacích jedním z rozhodujících činitelů, který podstatnou měrou přispívá k splnění jejich cílů. Pro pochopení zásad organizace spojení je třeba se v krátkosti zmínit o požadavcích, které jsou na tomto stupni na ně kladeny.

Zvláštnosti organizace spojení na stupni frontu vyplývají především z toho, že je nutno organizovat a zabezpečovat spojení na velkých prostorech a do značných hloubek. Prakticky jde o vzdálenosti dosahující až několik set kilometrů.

Také celkový počet směrů, na nichž je třeba současně udržovat neselehávající spojení, je nepoměrně větší než na ostatních stupních, polní armády nevyjímaje.

Dále nutno vzít v úvahu, že řada prvků operačního učlenění frontu vyžaduje obzvláště kvalitní a spolehlivé spojení, protože mohou rozhodujícím způsobem ovlivnit jak průběh operací každé z armád, tak i frontové operace. Jde zejména o raketové a ostatní útvary zbraní hromadného ničení.

Charakter spojovacího systému frontu ovlivňuje do značné míry ta okolnost, že v řadě případů musí být organizován tak, aby navazoval nebo dokonce i využíval stávající teritoriální telekomunikační systém.

Nutno vzít v neposlední řadě v úvahu i to, že každá z armád frontu může vést jiný druh operace, v jiné sílce a hloubce, za rozdílných podmínek, což rovněž nezůstane bez vlivu na spojovací soustavu.

Z tohoto krátkého výčtu některých podstatných okolností, které ovlivňují způsob organizace spojení na stupni frontu, jednoznačně vyplývá, že k zabezpečení neselehávajícího spojení je třeba kvalitních a výkonných pojítek a značného množství ostatních spojovacích prostředků. K vytvoření rozsáhlého odolného a operativního spojovacího systému, který by byl schopen zabezpečit spojení i při vysokých tempech operací, je třeba i značného organizačního úsilí. Na jednotlivých směrech je přitom třeba spojení organizovat současně různými pojítky a dbát na jejich dostatečnou kapacitu.

Zpravidla je třeba na stupni frontu zabezpečit následující spojení:

- spojení velitele a štábu frontu s generálním štábem, popřípadě ještě s velitelstvím skupiny frontů či válčíště, je-li vytvořeno;
- spojení velitele a štábu frontu se sousedními veliteli a štáby frontů, popřípadě veliteli a štáby armád, vedou-li operaci na samostatném směru;
- spojení velitele a štábu frontu s veliteli a štáby polních armád a samostatných frontových divizí;
- spojení velitele a štábu frontu s veliteli a štáby letecké armády, popřípadě armády PVOS;
- spojení velitele a štábu frontu s veliteli a štáby raketových svazků a útvarů a ostatních útvarů hromadného ničení;
- spojení velitele a štábu frontu s veliteli a štáby svazků (útvarů) výsadkového vojska;
- spojení velitele a štábu frontu s veliteli a štáby svazků a útvarů druhů vojsk a speciálních druhů vojsk;
- spojení velitele a štábu frontu s velitelstvími frontových týlových útvarů a zařízení a opravárenských základů;
- spojení velitele a štábu frontu s velitelstvími ostatních ozbrojených složek, působících v pásmu frontu, a s územními orgány státní moci.

SPOJOVACÍ PROSTŘEDKY A SPOJOVACÍ ÚTVARY FRONTU

K zabezpečení požadavků na velení a spojení na stupni front se využívá výkonných spojovacích prostředků, umožňujících spojení na velké vzdálenosti; mezi jednotlivými místy velení frontu a s veliteli a štáby armád, přímo podřízených svazků, posilových prostředků,

záloh a ostatními prvky operačního učenění a týlem frontu po celou dobu a hloubku operace.

Pro telefonní a dálkopisné spojení se zpravidla využívá stálých podzemních kabelů a vzdušných vedení, doplněných sítí vzdušných vedení, budovaných podle potřeby spojovacími útvary frontu. Okruhy vzdušných vedení i podzemních kabelů se vícenásobně využívají telefonními a telegrafními nosnými soubory. K zabezpečení utajeného provozu a k zrychlení telefonního styku mezi čelními funkcionáři frontu a armád se péčí orgánů ministerstva vnitra zřizují zvláštní spoje s automatickým utajením hovorů. Vnitřní telefonní styk na velitelských stanovištích frontu se zabezpečuje automatickými telefonními ústřednami polního typu a styk mezi hlavními funkcionáři a důležitými složkami štábu se zabezpečuje dispečerským zařízením.

K doplnění a zdvojení soustavy linkového spojení ve statických fázích operací a k zabezpečení mobility spojovací soustavy v pohybových fázích operací se využívá výkonných rádiových a směrových prostředků. Z rádiových prostředků jsou to především rádiové stanice typu R-110 a R 102, umožňující radiofonní, radiotelegrafní a radiodálkopisný provoz na velké vzdálenosti se značnou stabilitou frekvence, která usnadňuje ochranu před nepřátelským rušením.

Ze směrových prostředků se využívají velké směrové stanice R-400, umožňující současný provoz na 12 telefonních kanálech, z nichž každý může být pomocí zařízení P 313 využit pro 6 dálkopisných kanálů, a střední směrové stanice R-403, umožňující současný provoz na dvou telefonních a dvou dálkopisných kanálech.

Pro přenos grafických dokumentů se používá fototelegrafů, jejichž provoz lze uskutečnit po linkových i bezdrátových pojítkách. Pro sledování činnosti na zvlášť důležitých úsecích fronty, nebo pro sledování důležitých akcí na vlastním území i na území nepřítelů se uvažuje využít polní televize.

Spojovací prostředky frontu jsou organizovány ve spojovacích útvarech podle jejich určení:

Spojovací pluk — slouží pro zabezpečení dálkového i vnitřního spojení na hlavním velitelském stanovišti frontu. Je složen ze dvou položek: frontového spojovacího uzlu, z nichž jedno je rozvinuto na hlavním velitelském stanovišti frontu a druhé položení je připraveno pro zabezpečení včasného přemístění do nového prostoru VS frontu, nebo pro zřízení spojovacího uzlu na pomocném velitelském stanovišti. Každé položení je vybaveno prostředky pro zabezpečení telefonního, dálkopisného i rádiového spojení.

Spojovací prapor PVS — pro zabezpečení dálkového i vnitřního spojení (všemi druhy pojítek) na PVS frontu, jestliže se zřizuje. Rovněž tohoto útvaru může být použito pro zřízení spojovacího uzlu na pomocném VS frontu, nebo pro záložní operační skupinu frontu, která by v případě zničení hlavního VS frontu mohla dočasně převzít velení.

Několik spojovacích praporů USON (spojovací uzly zvláštního určení), které se zřizují ve výhodných telekomunikačních centrech na hlavních směrech, které jsou vybaveny všemi druhy pojítek a jejichž prostřednictvím se při značném rozptýlení operační sestavy uskutečňuje spojení s armádami a frontovými svazky, útvary a zálohami.

Několik linkových stavebních praporů frontových a pojednom dalším za každou armádou, s určením k doplnění stávající stálé spojovací sítě výstavbou dalších vedení na potřebných směrech.

K zabezpečení obnovy a udržování stávajících i vystavěných permanentních vedení jsou určeny **exploatační jednotky**, kterých je v složení frontu několik podle úkolu a stavu spojovací sítě v daném prostoru. Pro opravu zemních kabelů a pro zřizování krátkých přípojek zemním kabelem mohou být exploatační jednotky doplněny i jednotkami zemního kabelu.

Několik směrových praporů pro zabezpečení telefonního a dálkového spojení v pohybových fázích operací a pro zdvojení a zajištění linkové spojovací sítě. Počet směrových praporů se řídí podle šířky a hloubky úkolu, podle počtu armád a charakteru terénu na válčišti.

Pro zabezpečení spojení s týlem a v týlu jsou určeny: **spojovací prapor TVS**, který zřizuje spojovací uzel na TVS, a **spojovací prapor týlu**, který zřizuje a udržuje spojení TVS frontu s týlovými útvary a zařízeními.

Kromě těchto útvarů a zařízení zabezpečují orgány ministerstva vnitra automaticky šifrované telefonní spojení čelních funkcionářů frontu a armád svými speciálními jednotkami.

ORGANIZACE RÁDIOVÉHO SPOJENÍ FRONTU

Vzhledem k vysokým tempům operací nabývá i na stupni frontu značného významu pro zabezpečení nepřetržitého spojení rádiové spojení. Rádiové spojení s generálním štábem, polními armádami, leteckou armádou a svazky raketového a výsadkového vojska se zpravidla organizuje na samostatných radiodálnopisných směrech. S ostatními prvky operačního učenění se zpravidla organizuje rádiové spojení v sítích, při čemž se vždy předvídá možnost jejich vyvedení na směr. Obdobně u všech štábů, které pracují na samostatných směrech, nutno zabezpečit jejich včlenění do rádiových sítí. Přesto však duplexní radiodálnopisné spojení je základním způsobem rádiového spojení na stupni frontu, neboť nejlépe vyhovuje jak provozním, tak operačním požadavkům na rádiové spojení na tomto stupni.

Součinnostní rádiové spojení se na stupni frontu zpravidla organizuje účastnickým způsobem. Tento způsob organizace rádiového spojení umožňuje štábům navazovat součinnostní spojení bez ohledu na jejich podřízenost.

Rádiové spojení se v některých případech — zejména spojení s generálním štábem a spojení se sousedními fronty — udržuje prostřednictvím spojovacích uzlů zvláštního určení. Na těchto se zprávy buď retranslují nebo transituji. Organizace rádiového spojení prostřednictvím spojovacích uzlů zvláštního určení současně ztěžuje práci nepřátelskému rádiovému průzkumu.

Vysílací střediska se na stupni frontu na všech místech velení zásadně umísťují ve značné vzdálenosti od velitelských stanovišť. Vedle toho se v některých případech využívají i stálá vysílací střediska.

Velmi krátkovlnné rádiové spojení se na stupni frontu zřizuje zpravidla jen na ojedinělých směrech, neboť značné vzdálenosti mezi korespondujícími stanicemi vyžadují velkého počtu retranslačních míst.

Při provozu rádiových pojítek je nutno důsledně dodržovat zásadu, že rádiové stanice jsou na příjmu a vysílají pouze při ztrátě spojení ostatními druhy pojítek, nebo na zvláštní rozkaz.

Rádiové spojení musí být organizováno tak, aby umožňovalo z hlediska spojení zaměnitelnost jednotlivých míst velení frontu. K tomu je nutno učinit potřebná organizační, technická i provozní opatření. Kromě toho musí být zabezpečena dostatečná záloha rádiových prostředků.

ORGANIZACE LINKOVÉHO SPOJENÍ

Pro zabezpečení linkového (telefonního a dálnopisného) spojení na stupni front se především využívá stálých kabelových a vzdušných vedení na území válčiště. Využití těchto prostředků je výhodné především z hlediska rychlosti zřízení soustavy spojení, poněvadž se využívá vedení již vybudovaných, která je zapotřebí podle požadavků náčelníka spojení frontu propojit, eventuálně v zničených úsecích opravit, nebo nahradit a zejména kabelová vedení skýtají dostatečnou kapacitu kanálů a jsou jedním z nejdolnějších spojovacích prostředků vůči účinkům raketových zbraní dělostřelectva a letectva.

K těmto výhodám je třeba přihlídnout i při volbě velitelských stanovišť frontu a armád tak, aby byla zřizována poblíž telekomunikačních objektů na výhodných kabelových tratiích, nebo v takových prostorech, z nichž je možno východ do stálé kabelové sítě (která musí být kostrou linkového spojení) zříditi snadno poimní spojovacími prostředky.

Síť zemních kabelů a vzdušných vedení se na potřebných směrech doplňuje výstavbou vzdušných vedení linkovými stavebními prapory.

Linkové spojení musí být na hlavních směrech zdvojeno směrovými pojítky a v některých úsecích a zejména v útočných operacích musí směrové spojení plně nahradit soustavu linkového spojení do doby, než bude možno využít linkové sítě.

Linkové a směrové spojení se organizuje z hlavního velitelského stanoviště frontu k ostatním velitelským stanovištím frontu, k velitelským stanovištím armád a frontových svazků, útvarů a záloh.

Linkové a směrové spojení mezi velitelskými stanovišti frontu a s frontovými svazky, útvary a zálohami, které jsou rozmístěny, nebo působí v blízkosti velitelských stanovišť frontu, se organizuje přímo — na směrech.

K zabezpečení spojení s armádami se na jednotlivých operačních směrech a ve výhodných telekomunikačních centrech zřizují spojovací uzly zvláštního určení (USON). Mezi velitelskými stanovišti frontu a spojovacími uzly zvláštního určení musí být zabezpečeno mnohakanalové linkové a směrové spojení, které se na USON rozvíjí k armádám a jednotlivým svazkům a útvarům. Přes spojovací uzly zvláštního určení se organi-

zuje spojení i k ostatním prvkům operačního učenění frontu, jako jsou frontové svazky, útvary a zálohy, které působí na příslušném operačním směru. Proto musí být spojovací uzly zvláštního určení vybaveny výkonnými pojítky všech druhů a zejména výkonnými rádiovými a směrovými pojítky, aby zabezpečily velení armádám a ostatním frontovým svazkům a útvarům na velké vzdálenosti a v celé hloubce útočné operace, kde zpravidla nebude možné počítat s využitím stálých sítí orgánů spojů, zejména na cizím území. Rozvětřování spojů z USON se provádí všemi druhy pojítek podle situace, převážně směrovými a linkovými pojítky.

ORGANIZACE SPOJENÍ POHYBLIVÝMI POJÍTKY

Pro zabezpečení odesílání grafických dokumentů a obsáhlejších zpráv, rozkazů a hlášení, jejichž předávání po technických pojítkách by bylo obtížné a zdouhavé a i z hlediska utajení nevhodné, nebo nepřipustné — se organizuje spojení pohyblivými pojítky.

Jako pohyblivých pojítek se na stupni front používá převážně spojovacích letounů a vrtulníků. Cestovní rychlost těchto prostředků se pohybuje v mezích 120 a 160 km/hod.

Spojení spojovacími letouny a vrtulníky se organizuje v přímých kursech a v okružních kursech. V přímých kursech se organizuje spojení za jednotlivými armádami a ostatními důležitými prvky operačního učenění frontu podle úkolu, kupříkladu s tankovými svazky, přímo podřízenými frontu a podobně. Spojení v okružních kursech se organizuje s ostatními prvky operačního učenění frontu, a to vždy s několika svazky a útvary, působícími v daném směru nebo prostoru. Spojení v okružních kursech se uskutečňuje zpravidla vrtulníky, protože jsou nenáročné na přistávací plochy.

Systém spojení spojovacími letouny a vrtulníky musí být doplněn auty a motocykly, jimiž se organizuje spojení na kratší vzdálenosti a v týlu.

Základem organizace spojení pohyblivými pojítky jsou pravidelné kursy, stanovené v souladu s rozvrhem odesílání štábních dokumentů. Kromě prostředků, vyčleněných pro pravidelné kursy na jednotlivých směrech a okruzích je třeba mít vždy v pohotovosti několik dalších prostředků pro mimořádné kursy podle naléhavých potřeb štábu.

PLÁNOVÁNÍ A ŘÍZENÍ SPOJENÍ

Plánování a řízení spojení provádí spojovací náčelník frontu se svým oddělením. Jak již z předcházejících statí vyplývá, vyžaduje řízení spojení na stupni frontu značného organizačního úsilí.

Je tomu tak proto, že problematika, kterou je nutno řešit spojovacím oddělením frontu, je podstatně širší než na ostatních stupních.

Na stupni frontu přistupuje k vlastní organizaci spojení i řešení spojení v letectvu, raketovém vojsku a ostatních speciálních druzích vojsk, které polní armádě bezprostředně nepodléhají.

Kromě toho se musí spojovací oddělení frontu zabývat využitím stávající telekomunikační sítě, organizací a plánováním činnosti polní pošty, řízením opravárenských útvarů a zařízení. Hluběji je nutno řešit i otázky protirádiové činnosti a bojové přípravy vojsk.

Nutno počítat i s tím, že na stupeň frontu je běžnou praxí, že zatím co jedna operace probíhá, podílí se část spojovacího oddělení na přípravě spojovacích podkladů pro další operaci, kterou plánuje přísně omezený počet příslušníků štábu. Rovněž tato okolnost představuje pro spojovacího náčelníka značné zatížení. Spojovací oddělení frontu rovněž podrobně rozpracovává po spojovací stránce otázky operačního zastírání a klamání nepřítele.

Základním dokumentem, který stanoví způsob zabezpečení spojení na jednotlivých směrech, je nařízení pro spojení. Nařízením pro spojení rovněž podstatně ovlivňuje spojovací náčelník frontu činnost spojovacích náčelníků podřízených armád a svazků.

Vzhledem k tomu, že úplně nařízení pro spojení je na stupni frontu, je obsáhlý dokument, vydávají se závčas potřebné výpisy, aby bylo umožněno podřízeným štábům souběžné plánování. Zásady pro organizaci spojení trvalejšího rázu se stanoví ve zvláštní Směrnici pro spojení, mající platnost i po několika operacích.

Ostatní dokumentace, kterou zpracovává spojovací oddělení frontu, je obdobného charakteru, jako u polní armády, je však podstatně specializovanější. Zvlášť podrobně se vede evidence stálých telekomunikačních zařízení na vlastním i nepřátelském území. V plánu materiálně technického zabezpečení je nutno podstatně podrobněji řešit otázky oprav, zejména generálních.

Z á v ě r

Pro spojení na stupni front se používá velmi výkonných spojovacích prostředků, a to nejen co do obsahu, ale i co do počtu spojovacích kanálů a kapacity přenášených zpráv. Tyto prostředky musí být mobilního typu, aby byly schopny zabezpečit pružnost soustavy spojení a velení, zejména v pohybových operacích.

Prostředků pro výstavbu polních vedení se používá jen jako doplňku k soustavě linkového spojení, jehož základ je budován na stálých kabelových a vzdušných sítích.

Hlavními spojovacími prostředky jsou pojítka bezdrátová, která jsou schopna zabezpečit spojení ve všech fázích frontových operací a do celé hloubky, ale všude, kde je to možné, se využívá především linkových pojítek, protože skýtají lepší ochranu provozu před nepřátelským speciálním průzkumem. Na směrech, kde je možno použít linkových pojítek v dostatečné kapacitě, se bezdrátové prostředky neuvádějí do provozu a slouží jako záloha.

Zvláštním prvkem v spojovací soustavě na stupni front jsou spojovací uzly zvláštního určení, kterých se pro značné vzdálenosti používá jako retranslačních a transitních bodů pro všechny druhy pojítek.

Rozsáhlá soustava spojení klade vysoké nároky na organizační práci spojovacího štábu, na vycvičenost frontových spojovacích útvarů a jednotek a na náčelníky spojovacích směrů, kteří musí dovedně organizovat zasazení a využití pojítek na jednotlivých směrech.